

Titel: Euphron. En Fortælling.

Citation: "Euphron. En Fortælling.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22*, Lauritz Simmelkiær, 1774, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_022-shoot-workid2_022_022.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Euphron

En

Fortælling.

Kiøbenhavn, 1774,

**Trykt og tilkiøbs hos Lauriø Simmelkiær, boende
paa Adresse-Contoirer.**

2

Felix, qvi potuit rerum cognoscere acusas Atqve metus omnes, et inexorable fatum, Subjecit pedibus, strepitumqve Acherontis avari.

3

Fortale.

Carmanien, Mansuren & c. ere ubekjendte Øer i Syd-Søen, hvis Skikke ey ere almindeligen bekjendte. Derfor har jeg sat denne Tildragelse der, for ikke at være tvunget ved Costumet. Hvo som tvivler paa, at jeg haver iagttaget det, faaer selv at reyse didhen.

4

5

Ney! dertil begvemmer jeg mig aldrig, sagde Euphron, siddende i Døren af sin Hytte ved Vandfaldet af en rindende Bæk. Jeg bede den store Drungar om Forladelse? Ham, som burde falde mig til Fode. Er det min Angelica, som

raader mig saaledes? Dertil raader jeg ikke, svarede hun, min Euphrons store Siæl forestiller sig kun dette, henrevet ved den Afskye, som den bær til Nedrighed. Ja, den hader jeg, raabte Euphron, for ulyksalig end nedrig, for anseet for skyldig end nedrig. Men er det ey at falde den store Drungar til Fode, om jeg paa nye skulde søge at komme i Tjeneste, og derved tilstaae forhen at have forseet mig? Og i Tienesten kan jeg jo ikke komme, uden at besøge ham. Men at besøge ham,

6

svarede Angelica, er jo ikke at falde ham til Fode. Fald Sapor, fald din Herre til Fode, det kan dog ikke være nedrigt; men besøg kun Yndlingen: Han elsker Opvartning; han kiender din høye Siæl; Et Besøg af dig er meer for ham end tusinde Hyklers Smiger. Ey raader jeg dig til at sige ham mindste behagelige Ord, du har en nødig at bukke dybere for Ham, end dig synes; men — og her paatog hun sig alle de Yndigheder, som Venus anvendte, da hun traadde frem for Jupiter, eller rettere, hun saae til ham med den Smiil, som hun selv den første Morgen efter Bryllops-Natten hvilede med udi hans Arme — men for min Skyld buk dog for ham. — Jeg bukke, jeg krybe for denne fremmede Mansurer? jeg saaledes vanære mine Landsmænd, de ædle Carmaners Blod? Det tilkommer dem at herske; nu herske Fremmede, Mansurer herske; de udstøde os fra Domstolen, fra Raadhuset, fra Krigshæren, fra Skibsfloden; feyler kun at udstøde os fra de hellige Steder. Alt skal være paa Mansurisk. Sapor væmmes allerede ved sit Sprog, den svage Sapor. Du veed jo Angelica, hvad Møye hans Opdragelse har kostet mig; hvorledes jeg tænkte i ham at fremvise et Monster paa en fuldkommen Før-

7

ste. Ikke trængte jeg mig frem til denne Plads; fornøyet og rolig i min Hytte, drak jeg Vand og aad Rødder med mine Fædre. Dit Selskab var mig i Stedet for hele Verdens. En Ven, som man ey har nødig at smigre for, som igien betiener sig af samme Frihed imod os, er meere end et heelt Pallads fuldt af krybende og

bukkende Væsener, der aldrig have følet, at de have en Siæl, et Folk, er Fæderneland. Du er denne Ven. Urtarias kaldte mig fra min Hytte, og betroede mig Prindsens Opdragelse; jeg fulgte, fordi mig syntes at høre Fædernelandets Røst. Men ak! den store Drungar, hans Navn er ey værdig at nævnes, har ved sin List giort min Omhu til intet, styrtet mit, Urtariæ, Landets, Haab. Dog jeg fortæller dig Ting, som du veed ligesaa got som jeg. Mit Sinds Heftighed henrev mig. Her taug han, og fæstede sine Øyne paa Vandfaldet. Efter en lang Taushed sagde han: Ak Irene! du i Serraillet? din Uskyldighed ofres til fæisk Lyst? du giøre Katun Indpas? jeg bevilge det? ney! før døde. Kiære Euphron! faldt Angelica ham ind i Talen, giv dit Minde til Irenes Giftermaal med Sapor, og hendes Uskyldighed er bevaret, og Saptors Ære er red-

8

det, og du vinder tilbage din forlorne Værdighed, og du bliver i Stand tit paa nye at tiene dit Land og din Konge. Mener du, svarede han, uden at vende synene fra Vandfaldet, at den store Drungar har udstødt mig for at sætte mig ind igien? Ney, ligesaa umuelig som dette Vandfald kan hæmme sig selv, ligesaa umuelig er det og for den Udydige at standse sin Fart paa Lasters Vey; Bølgen driver Bølge frem. Lasten driver Last frem; den ene er en Følge af den anden. Dog — og her rente Euphron sig, saae i Veyret og sukkede — den, som sidder i det Høye, er mit Vidne, at min Bekymring er en saa stor for mig selv, min Dotter, mit Huus, min Ære, som for min Konge, mit Fæderneland. Han blive udydig, skyldig, tabe sit gode Navn? Landet tabe Frugten af mine mange vaagne Nætter, af mine Bønner? Landet tabe sit Haab? O mit kiære Fæderneland! og her runde nogle Taare paa hans Kinder. — Jeg seer dine første Taare; ey græd du over dig selv, din Dotter, din Ære, din Velfærds Forliis, sagde Angelica. — Her er mere end Ære, Velfærd, Dotter, og mig selv; her er Fæderneland. Jeg bør sætte mig standhaftig imod Saptors Foretagende, maaskee han kan blive undseelig, og jeg endda

9

holde bet Løfte, som jeg gav Artarias paa sit Yderste: at bevare hans Søn ubesmattet, at hindre ham fra at blive Tyran. — Ey er man strax Tyran, fordi man haver to Koner; iblandt Mansurerne have været mange gode Konger, hvorvel deres Serrail haver vrिमlet af Qvinder. — Mansurer have een Lov, Carmaner en anden. Den som kan overtræde Loven i smaa Ting, vænnes derved til de store. Dog at foragte sin Hustrue er ey smaat. Kakun kommet her for at lide Spee ? de høytidelige Løfter brydes, gjorde i det hele Folks Forsamling? Den Konge, som kan foragte sig selv, sit Folk, og sin Dronning, for ham bliver snart intet heiligt. Har han ey allerede røvet en Dotter af sin Moders Arme? Hvorledes stod det til med dit Hierte, da Vagten sled Irene fra dit Bryst? Den næste Synd bliver, at han river Hustruen fra sin Mand, vanærer Templerne selv. — Man maae holde Ungdom noget til gode; Kiærlighed er saa sød og mægtig en Drift, at den letteliqen undskylder nogle Feyltrin. — Kiærlighed? ja Liderlighed; den Kiærlige er sagtmodig, og vanærer en den, han elsker; den Liderlige kiender ingen Grændser for sine Begiærligheder; hans Villie er ham en Lov. — Elffov er saa natur-

10

lig. — Han har sin Dronning; hun er ung, hun er kiøn, hun elsker ham. — Det Forbudne er sødt. — En Konge bør opfylde sine Love, vise sine Undersaatter Veyen til Lyksalighed. — Naar man er tyve Aar, er det vanskeligt at imodsiaae heftige Sindslidelser, Heldst naar Kronens Glands og Magt, og Hykleres Smiger, komme til. — Jo større Magt, jo større Pligter; jo større Misbrug, jo større Straf. Hyklere ere farlige, naar man ey fra Ungdom har hørt Sandhed, naar man ey er bleven opfødt i Dyden. — Al Verden kiender, med hvad Flid du opdrøg ham, men nu er han dog bleven fordærvet. Spar din ømme Kone, spar din arme Dotter; thi dig selv at tale om nytter ikke. — Nu kom du til Sagen, hvorfor du undskyldte Sapor; ney?!

kiære Angelica, ney! jeg viger ikke, jeg vil forbedre ham, eller og lade mit Liv; det skylder jeg mig selv, min Konge, min Ven, mit Fæderneland. — Ak! — Naar alting er forbi, om ey for saa paa din Døds seng, vil du indsee, at det er bedre at have havt en dydig, hvorvel ulykkelig, Mand, end en udydig og lykkelig; dog, der er ingen Lykke uden Dyd. Men vore Roer forbrændes, lad os gaee hiem. Herved smilede han, og rakte Angelica sin Haand.

11

Imedens de gjorde dette tarvelige Maaltid, hørtes en stærk Lyd af Basuner og Trompeter, af Hestes Trampen, af Hiuls Raslen. Angelica stod op og gik til Døren af Hytten. Hun saae den ypperste Præst Senja nedstige af sin Vogn; han var i den fulde præstelige Dragt, iført en siid blaae Silke-Kiortel, som gik Ham lige til Fødderne, havde et Smykke af Smaragder paa sit Bryst, et Perle baand om sin Hals, og den Høye røde Hue besat med Sapphirer paa sit Hoved. Den ypperste Præst er her, raabte Hun fra Døren til Euphron, han bringer uden Tvivl gode Tidender. Jeg kiender ham for en listig Hykler, svarede Euphron, stod op og gik ham i Møde. Senja hilsede ham ey alene ved at udrække

sin høyre Haand, men lagde endog den venstre paa sin Hue; en hilsen, som alene aflagdes for Kongerne. Euphron saae til Siden, og væmmedes i sit Hierte; han rakte Senja haanden, og de satte sig begge. Ædelmodige Euphron! begyndte Senja, enhver maae beundre dit Mod, dit over alle Ting ophøyede ædle

Sind, din uforfærdede Kiærlighed for din Konge, for dit Fæderneland. — Jeg gjør intet uden min Pligt. — Men nu du længe nok har arbejdet for dem, saa er det dog

12

Tid engang at tænke paa dig selv, paa din bedrøvede Hustrus, paa din forladte Dotter, hvis Dyd staaer Fare. — Har Kongen tvunget hende? — Endnu ikke, men man kan frygte for alt af en hæftig, af en ung, og af en mægtig Elsker. — Jeg er bereed til alle Ting. — Men hvad om han med Magt nød, hvad man godvilligen nægter ham? Hun var jo da beskiæmmet. — Ikke hun, men han; Villien alene gjør udydig. — Du vil dog ikke heller hans Befkiæmmelse? — Ney. Saa giv da dit Samtykke til, at din Dotter maae ægte ham; thi ellers gjør hun det ikke. — Hvilken Glæde, at jeg har en dydig Dotter! — Føler du Glæde i denne Tilstand? — Meer end den store Drungar. — Overtal din Dotter; saa reddes hendes og Kongens Ære, saa sættes dit Sind i Rolighed, og saa hæmmes din Hustrues Taare. — Men Dronningens? — Mange Dronninger have havt den Skiæbne hun nyder da den Ære, der altid følger dem, som overvinde sig selv; hun føler den Glæde at skiænke Kongen til sig selv, til sit Land igien. — Har du viet hende? — Ja. — Du udsagde da de høytidelige Ord, hvorved Kongens Hierte bandtes til hendes alene, hvorved hendes bandtes til Kongens ale-

13

ne, — Omstændighederne have forandret sig. Er hun, død? — Hør Euphron! Kongen tilbyder dig sit Venskab. — Det er mig dyrebart. — Han beder dig at redde sin Ære. — Ja ved Skiændsel. — Er et lovligt Giftermaal Skiændsel? — Et lovligt Giftermaal med to Koner! — I Mansuren er det ret. — Vi leve i Carmanien; dog, du forklarer Loven hver Dag. — Den store Drungar sender dig 50 Kameler ladne med Frugter, med Riis, med Viine, med Klæder; de staae her uden fore. — Er han reyst af Landet? — Cofrou forlade Landet? den for Landet, for Kongen, saa umistelige Cofron. — Hør Senja! Artarias laae syg, af den Sygdom, som han døde af; han kaldte mig til sig; med svage Kræfter reyste han sig op, og støttede sig paa den ene Albue, den kiære Konge: Min Ven! sagde han, jeg dør; min Søn er umyndig, kun ni Aar, vær ham i Faders Sted; jeg overgiver ham og Riget i din Haand, vogt dem begge, som du vil svare mig til paa hin store Doms Dag; De Ord staae dybt indgravede i mit Hierte. Vær du hans Ungdoms Leder, blev han ved, styrk hans snublende Fod; lær ham at ære sig selv, sit Folk, og sin Gud; lær ham, at han skylder sit Folk alt, at han

14

har Magten af det, at Naturen har ey gjort nogen Forskiel paa ham og Hyrden ved Ledet; lær ham at holde Ligevægten iblant Stænderne; lær ham, at Bonden har samme Rettigheder som den Mægtige; lær ham at sætte Pris paa Vindskibelighed; Vogt ham for Hyklere, Forsters Pest, lad ham altid høre og tale Sandhed; Sæt Krigeren, Erobreren, i det afskyelige Lys for ham, som han fortienet; Lad ham ægte, naar han bliver myndig, en udenlands Prindsesse, thi Landets egen Dokter vilde formeget ophøne sin Slægt; Lad ingen Fremmed komme til stor Værdighed i vort Land; saadan en vil vende op og ned paa alle Ting, og udjage de rette Børn; det forstaaer sig, at Aprigerne ey ere fremmede, hvorvel de tale et andet Maal, siden de staae under vort Scepter; hav et vaaget Øye over Floden, denne vor Øes Værn; Bestyr Skatkammeret viselig, lad aldrig Udgiften overgaae Indtægten, og forhøy aldrig noget Paalæg; Undersaatternes Velstand og Mængde er Kongens Rigdom og Styrke, og deres Tal mangfoldiggjøres, naar de leve vel og let. Meget havde jeg endnu at sige dig, men jeg faaer overlade det til din Klogskab; thi Tiden er forhaanden, da jeg skal stilles for Dom, og giøre Regnskab; o hvor

15

kommer det mig forfærdeligt for at møde for Thronen af Kongernes Konge; intet uden min gode Hensigt har jeg at undskylde mig med; men hvor ofte have Svaghed, Uagtsomhed, Sindsadspredelse, vrang Forestillinger, hindret den! (her sank den beste Konge ned i sin Seng, en Taare-Flod overgydede ham) hvor tungt er det at falde i den Almægtiges Hænder!, jeg har intet uden din Naade at stole paa. Og hermed døde den gode Konge. Hvorledes mon en Ugudeligs Endeligt blive? Og ham skulde jeg glemme! hans Søn forlade! i Ævighed ikke. Jeg har alle Aar siden hans Død studeret paa denne Tale; jeg har ikke kunnet giere andet end udøve disse faa Ord; udøve? ak! Sæcler forslaae ey dertil. Jeg har giftet ham med en udenlandsk Prindsesse, saa lofte jeg min Konge, min døende Konge; nu skulde jeg selv nedrive dette! glemme Eed, Pligt, Løfte, Venskab! aldrig, aldrig skal det skee. Herrens Præst, den som staaer for den Ævige, burde understøtte mit Forsæt, opholde mine vankende Hænder; men see! han lurer paa mig, han er min og Landets Fiende. Bort med de Gaver! bort med den Løkkemad, Jord og Aske! jeg har nok i mine Roer; prøv en af dem; er du uskyldig, da smage de bedre end

16

Kokkens Retter; vee mig, om de ey smagte mig! Ney Senja, at døde med Ære er bødre end leve med Skiændsel. Jeg tør føle mig selv; Drungar maa altid flye for sig selv. Hils ham, naar han bliver Kongens, Landets, sin egen Ven, da er han og min Ven. Hils min Dotter, en Fader byder hende for at døde, end begaae nogen Uret; Død, Liv, ligegyldige Ting! Ævigheden er Liv. Og nu reiste Euphron sig, tog Angelica ved

Haanden, og sagde: Din Mund tier, dit Øye taler, du tænker som jeg. Hun faldt om hans Hals: Jeg kiender min Mand, du henriver med Magt, Irene er i Guds Haand. Ey allene Irene, svarede Euphron, men Fædernelandet, men Artariæ Søn, ham jeg saa høyt elsker; mit Liv vil jeg lade for ham, ak kunde jeg kun forbedre ham! dog Himlen skiænker ham vist engang til mine Bønner, til hans Faders Sukke. Senja! føler du ey Guds Røst i dit Hierte? den Gud du saa ofte paakalder. Stræb at bøye Sapers Hierte, tryk Religionen ind i den store Drungars, og den skal vinde. — Endnu er det ikke Tid; man maa lade Ungdommen først rase ud. — Ungdommen rase ud? foragtelige hver Dag kan du tale om Gud, og ey føle ham

17

i dit Hierte? Er da Religionen kun Vind? For dig er den Vind, foragtelige Senja! Drungar er bedre end du. — Om nogen Tid vil du nok tale anderledes. Han vendte ham Ryggen, gik bort, og hilsede ikke.

Du afskyeligste blant alle Mennesker, raabte Euphron, du bespottes Religionen, du lever som uden Gud, og dog tør du nævne ham! Ømt klyngede Angelica sig om Euphron: Elskeligste! tving din Vrede, din billige Vrede, du styrter dig ellers i større Ulykke. — Ingen Ulykke treffer mere, siden min Konge, mit Fæderneland, siunke.— Din Angelica lider, naar du lider.— Min Angelica lide! og her fældte Helten Taarer, det er bedre at lide med den Uskyldige, end skyldig at sidde til Bords med Førster; Himlen er de Uskyldiges Forsvarer og Belønner. — Tænk paa Irene. — For hende sørger jeg ikke; Gud forlader hende ey; hvad enten hun lever eller dør, saa lever og dør hun uskyldig.— Hvorfra tager du saa megen Standhastighed? — Fra Religionen, den indaander mig Trøst, opliver mit Haab; jeg seer langt ud over denne Klode, Ugudelige krybe paa den ligesom Myrer, uden Haab, uden Glæde, uden Gud, de ere naglede til den, men jeg flyver i Tanker langt over Maa-

18

nen, over Stierne, over alle Sphærer,

til den Usynlige, til den Algode, til den sande Mægtige. Dog, siden Kongen har endnu sparet sin egen Ære, og en skridet til det yderste med min Dotter, saa er det min Pligt at forsøge, om jeg endnu kan bringe ham paa bedre Tanker. Han satte sig ned, og skrev følgende Brev: Herre! Selv vide De best, med hvilken Ømhed, med hvilken Omhu, jeg haver omgaaet Dem; aldrig fordulgte jeg nogen Sandhed for Dem; aldrig satte jeg Dem til Rette, uden De blev overbeviist om, at det var for Deres Beste. Hvad mangler Rigets Velstand-Glæde, Fred, Styrke, Magt, vise sig allevegne. Ikke har jeg ophøyet nogen af mine Egne; Deres eget Hierte kan vidne, at jeg aldrig taledes for nogen af dem, uden han fortjente det. Jeg bar al Byrden, og lod Dem Æren. Nu ville De, til Tak for alt dette, Hænde min Dotter og Dem selv, ved en uhørt Gierning tilintetgjøre al min Flid. Herre! er det ret? det er en Dotter af Deres Faders gamle Ven. De have Magten, men De have den af Gud, og De staae ham til Regnskab for, hvorledes De bruge den. Vel søge De at skiule denne onde Gierning under Ægteskabs hæderlige Navn; men be-

19

tænke De og, at De allerede er gift, at Deres Dronning lever, den De have svoret Troskab ved Alterets Fod. De vare selv tilstæde, hun var tilstæde, Deres Folk var tilstæde, Gud var tilstæde; Ham og Dem selv kunne De aldrig undflye. Hvor bliver Deres egen Ære af? hvi ville De gjøre sig foragtelig i Deres egne Øyne? Hvad vil Deres Folk sige Hertil? hvad ville Fremmede sige? Spor regierer over et mægtigt Folk, og kan en regiere sig selv. Herre! troe ey Hof-Sproget, det er altid Hykle-Sproget; Penge, Fordeel, Ærestegn, foragtelige Tegn, naar de bæres af Uværdige, Vellyst, Nedrighed, styre dette Sprog. Gaae ud i Staden, paa Marken, blant Borgere, blant Bønder, tal med Hyrden i Skoven; lad Religionens Tienere tale, dens sande Tienere; læs Deres Forfædres Bedrifter, lad udenlandske Regenteres Gierninger prædike for Dem, hør de frie Folkes Røst; men for alting gaae ind i Deres eget Hierte; der skal De finde Sandhed, aldrig ved Hoffet. Hvorledes ville De i hin Verden samles med Deres Fader? Ikke vil Han kiendes ved Dem. Men overvinde De Sig selv, sende De mig min Dotter tilbage, give De Deres Hierte til Deres Dronning

20

igien, skille De Sig ved den onde Mand, som De selv have gjort til Store Drungar, spørge De Deres Landsmænd om Raad; da ville De blive større, end om De ingen Attraae havde havt, større, end om De havde lagt 20 Lande til Deres Krone, og ført overvundne Fiender i Lænker for Dem; da ville De blive agtet af de Gode, elsket af Deres Folk, tilbeder af Deres Dronning, favnet af Deres Fader i Ævigheden; da ville De faae Fred med Dem selv og med Gud. Nu, jeg besværges Dem, Herre! ved Deres Faders hellige Støv, som De nu forurolige, tager dem disse Formaninger til Hierte, og troer, at hvordan De end handle med mig, saa have De ingen oprigtigere Ven end Euphron.

Imedens dette Brev blev afsendt, var Senja kommet tilbage tilden store Drungar, og havde fortalt ham det slette Udfald af sit Ærinde. Udfaldet er got, raabte han, nu faaer jeg Leylighed maaskee at tage ham af Dage; Saa længe han lever er jeg dog aldrig sikker. Jeg forlod mig paa hans Traadsighed, som han kalder Dyd, og var vis paa, at den vilde hielpe mig mere end alle mine Anlæg. Vær mig behielpelig til at skaffe ham af Veyen, og de 50 Kameler, med alt hvad de bære, skulle være

21

dine, foruden hvad du forhen har faaet. Desuden er du aldrig sikker, saa længe han lever; thi han veed alt for vel, at du hialp til at styrte ham, og ved Religionens hellige Magt lænkede den unge Konges Sind, som endnu var tvivlraadig. Saadant tilgives aldrig, mindst af dem, der udgive sig for at følge den strænge Dyd; De ere altid haarde, hævnngierrige.

Senja brugte i Førstningen endeel Udflugter, dog som den der gjerne vil overtales, som den der vil nødes, for siden at have et Skiul for sin egen Samvittighed. De overlagde derefter paa det beste deres onde Forsæt, og haabede at indrette Anlægget saaledes, at Udfaldet ey skulde seyle dem. Mest stolede de paa Euphrons egen Ubevægelighed og Stivhed, med hvilket Navn de belagde hans Dyd. I denne Tanke forføyede de sig begge til Kongen, for at forestille ham Euphrons Traadsighed, og at afmale den med de sorteste Farver. De sunde Kongen i en sær Gemyts Bevægelse. Han tog koldsindig og forvirret imod dem: Læs dette Brev Cosrou, sagde han til den store Drungar; jeg frygter for at have begegnet Euphron for haardt. Vel var han noget egensindig og stiv, men han var derhos retfærdig, og han elskede mig; det

22

fremskinner endog allevegne i dette Brev. Cosron læste det, og flyede det derpaa til sigende: Dets fornemste Indhold angaaer Religionen, derfor bør den ypperste Præst dømme derover. Mig synes ellers Herre, at dette Brev ikke viser nogen Kiærlighed; thi det er fuldt af Bebreydelser og haarde Udtryk. Sandt nok, svarede Sapor, men de ere kiærlig haarde, og Ærlighed synes at have ført Pennen. — Ja, under saadan Masqve skiule alle disse stive Folk sig. Sandt nok, Euphron berigede sig ikke, han hialp ey heller meget sine Egne, thi dertil besad han for liden Menneske-Kiærlighed; men han vilde gjøre alting selv, og endskiønt han stilte sig an at tillægge Dem Æren deraf, saa var han dog alt for klog, at han en skulde vide, at den, som taler med alle, som uddeeler Maade til dem i Førstens Navn, bliver altid Hoved-Hiulet i Folkets Øyne. Han vilde holde Dem under et ævigt Formynderskab, og derfor er det og, at han ey vil unde Dem Irene. De skulde først have spurgt ham herom; og hvo veed, da han kiender Almuens Tilbøyelighed for sig, om han ey har andre Hensigter Herved, og om han derfor ey vil have Dem til Svigersøn, thi saa var Fordelen Begges.

23

Hvilke Hensigter? raabte Sapor, ude af sig selv, han har dog vel ikke Ondt i Sinde imod mig. Jeg kan ikke nægte, tog nu Senja Ordet, at have hørt noget saadant; den Uret, som efter hans Sigende er vedersaret ham, bar ophidset hans haarde Sind; og det beste bliver derfor, at hente ham hid, og nærværende at overvælde ham med Ære og Velgierninger, for at see, om han da vil give efter, og formaae sin Dotter til at elske Dem; thi er han endda ubevægelig, saa ligger vist noget Ondt skiulet herunder. Dette Raad er fortreffeligt, sagde Kongen, jeg vil selv hente ham, selv tale med ham; min gamle Lærer kan en nægte mig det, som udgiør mit Livs Lyksalighed. For Himlene Skyld! grib ey hertil, skreg Senja, han vilde snart igjen bemestre sig Deres Hierte, og bringe Dem under, det gamle Aag; det mindste vilde blive at høre hans daglige Irettesættelser, i Stedet for de billige Lovtaler, som enhver nu yder Dem; han vilde endog faae den beste Leylighed at udøve sit onde Forsæt, og under Uegennyttigheds og Retfærdigheds Skin vilde han nægte Dem rene, for at give, hende og Riget til manden. Ney, man bør gjøre ham Løfter, give

ham Haab at erlange forlorne Værdighed,

24

saafremt han overtaler sin Dotter. Og om han ey vil, brød Kongen hastig ind, skal man da ey holde, hvad man har lovet? — Ja Herre, om De vil miste Irene.— Hende maae jeg have enten med Gode eller Onde, det gjælder mit Liv. — Nu vel da, vil den Halstarrige ikke, saa aabenbares hans onde Forsæt, og han bliver meer end for lemfældigen behandlet ved at sendes tilbage til sin Hytte, og denne Lemsældighed bør han alene takke Irenes Fader for. Saa, Herre! lader De sig vie til Irenes thi ung, skiøn, forfængelig, Fruentimmer, kan hun ikke imodstaae, og den Synd, som nogle ville indbilde Dem at være herudi, tager jeg paa mig. Vore Naboer Mansurerne holde det ey for Synd, ja neppe nogen i det store Asia. Det er kun en borgerlig Lov, en Lov given af Kongerne, en Lov, som Kongerne kunne igjen ophæve, thi Kongen er Lovens Begyndelse og Ende; anderledes var det, om den virkeligen var en Religions-Lov, thi den ere Kongerne selv undergivne; Himlen bevare mig fra at raade til at overtræde nogen saadan! Men over alle andre Love ere Kongerne langt ophøyede; de ere synlige Guder paa Jorden, alt er dem underlagt, og enhver bør stræbe at bidrage til de-

25

res Fornøyelse. Men hvi tier du saa Cosron? sagde Kongen, er du af andre Tanker? Det være langt fra, svarede han, og bukkede sig dybt til Jorden, Viisdommen selv kunde ey tale anderledes end Senja, men jeg frygtede for, at mit Vidnesbyrd skulde ansees mistænkeligt, efterdi vi Mansurer tage saa mange Koner, som vor Formue og vort Hierte tilsiger os. Ellers undrer jeg mig over, hvi du, o Konge, beder saa længe om det, som du kan befale; men herudi seer enhver og priser din Godhed, undtagen den gamle Euphron, han, som alene ey vil rose dig, han, som vil hindre sin Dotter i at finde dig elskværdig, da dog alle Carmaniske Møer

sukke for dig; det, som burde være hans største Glæde og Ære, forsmaaer han, ret som det var en Skiændsel. Men min Konges Villie bør skee; lad ham hentes, lad ham nyde al Ære og Got, naar han kun vil vise sig erkiendtlig; men min Konge tale ey med ham før det skeer. Lad ham tillade Irene at elske sin Konge, det er jo dog ingen Misgierning; saa er jeg vis paa, at hun elsker ham, thi han har en uomskrænket Magt over sin Dotters Villie; og saa meget mere er jeg vis herpaa, som jeg er overbeviist om, at Irene elsker min Konge, endskiønt hun ey lader sig

26

mærke dermed, endskiønt hun viser sig halstarrig, af Frygt og Ærbødighed for sin gamle vrantne Fader, thi hun veed intet af hans onde Anlæg. Irene være Prisen paa Euphrons Udsoning med Kongen; men min Konge ey fornødre sig til at tale forhen, med ham; hans Forræderie, om han og har det i Sinde, thi jeg for min Part vil gjerne undskylde ham, kan og herved blive des mere aabenbar. Og dette Raad blev fulgt, og i Følge det Bud sendt efter Euphron.

Nuschirvan, som havde været Oberskiænk, og den eeneste af Euphrons gamle Venner ved Hoffet, der ey havde forladt ham, og derfor ogsaa bleven afsat, havde imedens begivet sig ud til Euphron, for at overtale ham til at give sit Minde til Irenes Giftermaal med Kongen; thi denne ærlige Ven frygtede for, at hans Fiender vilde ellers heraf tage Anledning at tilføye ham end mere Ondt. Han fandt ham bindende Ærter op i sin Hauge, med et roligt og fornøyet Ansigt. Er det nu Tid, min Ven, sagde han, at binde Ærter op? da du har mistet din Værdighed, dit Æmbede, din Konges Fortrolighed, din Frihed, som er bleven indskrænket inden dette Stæds Grændser, og da din Dotter staaer Fare for at miste sin

27

Ære, og du maaskee dit Liv. Ærlige Ven, svarede Euphron, jeg er Gud en Død skyldig; min Dotter kan ey miste sin Ære, uden hun selv vil; Vold kan ikke berøve hende den. Mit Hierte vidner med mig, at jeg har tient min Gud, min Konge, og mit Fæderneland, hvorfor skulde jeg da frygte? Kongens Fortrolighed har jeg mistet, det er ilde for ham og Landet, eftersom onde Folk ere komne i mit Sted. — Jeg beundrer dit Mod; men om du ey vil tænke paa dig selv, saa tænk dog paa din Dotter. — Ja, hendes Rolighed, hendes sande Lyksalighed, vil jeg gjerne befordre med mit eget Blod. — Her behøves intet Blod; men betænk, hun er et Fruentimmer, hun er ung, det er en elskværdig Konge, som er indtaget af hende. — Hendes Dyd trøster mig, mine Formaninger; hun har mit Mønster; hun bør være glad, om hun end mister alle Ting, naar hun beholder Dyden.— Men om hun faldt.— Det vilde græmme mig. — Du kan forekomme det. — Hvordan?— Samtyk i at hun ægter Kongen, saa mister hun ey sin Dyd, sin Uskyldighed. — Men jeg mister min. — Det kan jeg ikke indsee; En anden Sag var det, om Kongen forskiød sin Dronning, da gjorde Han hende Uret. — Kongen have to Koner? —

28

Det er brugeligt i saa mange Lande. -- Men det strider mod vore Love. O min Ven! jeg mærker nok, at du ey kiender Lasters Natur: man begynder at vige fra Ordenen i smaa Ting, om du saa vil, man ender med de store; Den som kan tage to Koner, lader tilsidst sig ey Nøye med ti. Ney, hvo som vil være dydig, maae kiæmpes, maae stride, maae overvinde sig selv; Dyden maae blive ham til saadan Vane, at han ikke kan gjøre Uret, ellers kuldkastes han ved hver Vind. Nuschirvan trak paa Skuldrens, sukkede, gav sin Ven Ret, men beklagede derhos, at han var forloren. Den Ugudelige er forloren, sagde Euphron, ey den Retfærdige; han lander tilsidst i Himlen. Men hvorledes var det mueligt, spurgte Nuschirvan, at den onde Cosron kunde gjøre Kongen dig afspænstig; jeg har vel hørt noget herom, men veed ikke den rette Sammenhæng. Elskelige Ven; svarede Euphron, du som saa længe har kiendt Sapor, haver vel og for længe siden indset, at Roes er hans svage Side, at han gjerne vil høre Lovsange. En Tilbøyelighed, som ikke er ond, saa længe Samvittigheden vidner med os, at vi gjøre roesværdige Gierninger, saa længe vi følge Sandhed, saa længe vi taale at høre den. Men hvor

29

vanskeligt at holde denne Middelvey for den Unge, for den Uerfarne, for den som er Konge! Cosron er velskabt, han kan paatage sig alle Skikkelser, forestille den ærlige Mand for at naae sine Hensigter, han kiender Menneskets Hierte i Grund, men alene for at fordærve det. Da han stod i Maade hos Dronningen, blev anset for en ivrig Christen, endskiønt indfød Mansurer, havde som øverste Sebaste altid Adgang til hende, ved det han forestod hendes Hof, saa havde han og derved frie Adgang til Kongen. Inden faa Dage havde han udstuderet hans Natur, og vundet hans Hierte ved Føyelighed og Smiger, ved antagen Ærlighed og Religion. Og hvad Under at han bedrog Kongen? da han endog bedrog mig, saa jeg ansaae ham for en ærlig, nidkiær, og uskadelig Mand. Mindre var jeg nu om Kongen, ved det han var bleven myndig, ideligen var jeg sysselsat med Rigets Sager; derfor iagttog jeg saa meget mindre hans Anlæg, indtil det var for sildig; derfor blev og Kongen asvant fra mig, og vant til Cosrou. Da han nu havde vundet saavidt, trak han Dronningen paa sin Side, ved at forestille mig som en stræng og besværlig Mand, som vilde indskrænke unge Folks Forlystelser, som stedse vilde styre Statens Roer: Vel var

30

jeg en Mand man ey burde sætte gandske tilside, i henseende til min lange Erfarenhed og udviiste Tienester; men man burde og vise mig, at man kunde handle uden mig, og at man ey for min Skyld vilde tvinge sig i sine Forlystelser: Det tilkom Dronningen at styre sin Mand og Riget, og ikke mig. Disse Ting bragte den unge Dronning paa en god Maade efterhaanden for Kongen, som vel langsom, men dog endelig blev vant til ey altid at høre got tale om mig, en altid at ansee mine Raad for følgeværdige, og Undertiden at holde mig for besværlig. Det skeede derfor, at Kongen i visse, hvorvel smaae, Ting var af andre Tanker end mine udi Raadet. Vel satte jeg mig noget herimod, men gav dog snart efter, glædende mig ved, at han begyndte at handle og tænke selv. Men som han nu begyndte at føle sig, og meente at have erlanget Frihed, og afkastet et besværligt Aag; saa imodsagde han mig jævnlig uden mindste Grund, alene for at nyde sin Frihed. Selv mærkede du det vel i Raadet, og jeg, som tænkte, at Sandhed og Iver for det almindelige Beste havde hidindtil alene besælet det, fornam nu til min store Bestyrtelse, at de fleste af dets Lemmer bifaldte altid Kongens Mening. Nu blev jeg eftertænksom, og sporede op Aarsagen til saadan

31

Forandring; da jeg snart sandt, at Conson en var saa umådelig og uegennyttig, som jeg havde forestillet mig, men at han taledes i Raadet igiennem Kongens Mund. Dog førend denne Opdagelse foreslog Kongen mig, at han vilde have Dands til Hove. Conson tænkte, at jeg skulde have heftigen sat mig herimod, saasom jeg aldrig havde offentlig tilstået den til Hove i Kongens Mindreaarighed. Han meente, at Surseenhed havde hertil været Aarsag, da det dog var Sømmelighed, saasom der var ingen Dronning, og jeg frygtede før, at Kongen skulde forelske sig i nogen af Landets Døttre, og derved forledes til et for sit Rige skadeligt Giftermaal, allerheldst han allerede med min egen Dotter havde viist Prøve herpaa. — Her faldt Nuschirvan ham ind i Talen og sagde: Hvi forhindrede du det? Derved havde du befæstet dig selv i dit Æmbede, bevaret en duelig og umistelig Mand til Landets Tieneste, været stedse Mester af Kongen, og kunnet holde ham paa Dydens Vey; og hvorfore ere vore egne Landets Døttre ey Kongens Haand ligesaa værdige, som fremmede Prindsesser, der ofte føre Fremmede ind med sig og ey alene selv bære et fremmed Hierte til Landet, men endog gjøre undertiden Kongerne selv fremmede for det?

32

Himlen bevare mig fra nedrige Konstgreb! raabte Euphron; dit Venskab forblinder dig, og Venskab alene gjør, at jeg undskylder dette hos dig. Den sande og nyttige Statsklogskab gaaer altid med oprakt Hoved, veed af ingen krumme og skiulte Veye at sige; At befordre Fædernelandets Vel ved Underfundighed er ikke tilladt, om det end var mueligt, og bliver tilsidst skadeligt. Naar en indfødt Slægt ophøyes saa vidt, glemmer den snart sig selv, søger alene at forfremme sine Paarørende, og undertrykker derved alle andre. Om jeg end kunde love for mig selv, saa lever jeg dog ikke ævig; og hvorvel jeg haaber det beste om Angelica og Irene og vist veed, at det er umueligt for dem at falde til Laster, faa kunne de dog besnæres af Venskab; de ere Fruentimmer, de ere følsomme, og Irene er ung. Men om de end overvunde Fristelser, saa var dog Sapor egen Elskov, egen Føyelighed, egen Høflighed, at befrygte. Og de af! saadant Ægteskab fødte Børn, for dem blev det jo en Skyldighed at befordre deres Moders Beslægtede. Hvilken Kiæde af Forurettelser, af Misfornøyerelser, af Knur, af alt for store Begjæringer! Og jeg, kunde jeg ikke med Rette beskyldes for at have dannet Sapor

33

for mig selv? og hvormed skulde jeg retfærdiggjøre mig for mig selv? Sapor var da dydig, endnu havde jeg Magt over hans Hierte; jeg bragte ham derfor, hvorvel med Møye, fra dette Forsæt. En Konge er sit Folk alt skyldig, sagde jeg til ham; det maae han takke for Scepter og Krone, for Vælde og Magt; Folket var til førend Kongen, Folket kan være til uden Konge, men ingen Konge uden Folk. Det maae han derfor opofre sine kiæreste Lidenskaber, særdeles naar det giælder om at vælge sig en Ægtemage; En flygtig Lyst for gaaer, men Æren varer ævig. Ey heller er han tvunget til at tage en grim, en modbydelig Prindsesse; Han har nok at vælge i; Ved et Billede af hendes Person, ved paalidelige Sendebud, ved det offentlige Rygte, kan han forsikre sig om hendes Yndigheder, om hendes Dyder; og tillade Omstændighederne det, da kan han reyse til hende, hun til ham, førend den endelige Slutning. Da lod han fare den fattede Kiærlighed til Irene; Kunde jeg derfor forestille mig, at en ulyksalig Dands skulde nu, da han var saa meget ældre, da han var gift, da han elskede sin Dronning, paa nye antænde denne slukte Ild? Og hertil sigtede dog Conson, da han indgav Kon-

34

gen at sige til mig: Euphron lader vel ey sin Dotter blive borte fra denne Dands? Conson vilde igien optænde den ilde slukte Elskov, og derved gjøre mig ulykkelig efter sine Tanker, og tilvende sig Kongens Hierte, og Magten i Riget. Uforsigtig gav jeg mit Minde til min Dotters Komme paa denne Dands, og dette har jeg nu at bebreyde mig. Conson forsømte ikke at antænde Kongen, baade ved sig selv og ved sine Hielpere. Min Dotters Blufærdighed bluffede Ilden op, og dæmpede den ikke. Korteligen, det kom herved saa vidt, som du nu seer; og Dronning gen indsaae alt for sildig, hvor ilde hun havde gjort i at troe denne Mansurer, og i at

styrke mig; og fortalte hun mig da alting, og hvorledes hun og Cosron havde arbejdet sammen paa min Undergang. Ulyksalige Katun!

Hvor beklager jeg din Skæbne! og hvor uskyldig har jeg været Anledning til din Ulykke!

Imedens disse to gode Venner ynkedes sammen over Kongens og Landets Skiæbne, afbrød en Vogn-Raslen og Heste-Vrinsken deres Samtale. En Capitaine af Kongens Livvagt traadde ind, og forkyndte Euphron, at han og Hustrue havde strax at forføye sig til hove. Euphron kaldte uden Ophold paa sin Kone,

35

og sagde hende, at det var Kongens Befaling, at de strax skulde begive sig til Hoffet. Hvad mon Kongens Hensigt være hermed? spurgte Angelica, hvorfor saadan Jil? han fortryder nok sin Haardhed, og uden Tvivl bliver du igien sat ind i din forrige Værdighed, min Hierte Mand. Angelica saaes nu for første Gang glad, efrer at hun var bleven forviist paa Landet. Nuschirvan derimod var utrøstelig: Min Ven! raabte han, ude af sig selv, og slog begge sine hænder om hans Hals, gaaer du til Hoffet, da er du forloret; du iler din Undergang i Møde, og vil blive en Spot for dine Fiender. Ved vort Venskab besværges jeg dig, ved den Omhu, som du er dit eget Liv skyldig, ved dit Fæderneland, som du endnu kan tiene i mange Aar, red dig med Flugten; jeg er vis paa, at denne gode Mand selv vil være dig behjælpelig heri. Capitainen svarede: Mine Arme, mit Liv med, er til din Tieneste o Euphron om det behøves. — Og jeg har dog aldrig beviist dig nogen Velgierning. — Du har tient mig ved at tiene det hele Land, og vi ere alle Dyden vor Tieneste skyldige. Imidlertid er det mig ikke bekjendt, at denne Befaling er givet til dit Værste; tvertimod, jeg haaber, at den er en Begyndelse til at ære Dyden. Nu,

36

sagde Euphron, det er Tid, elskelige Angelica, at vi forlade dette Stæd, og lyde Kongens Villie. Saa rolig! raabte Nuschirvan. Ja, anderledes har jeg aldrig seet ham, sagde Angelica, Samme Ansigt i Medgang og Modgang; Hans Øyne smile ey i Lykke, og hans Kinder blegne ey ved Vanheld.

Saasart de ankomme til Slottet, bleve dem anstændige Værelser indrømmede; men de singe ingen af deres Bekjendtere eller Venner i Tale, ja ey engang deres Dotter; hvorover Modet faldt meget paa Angelica. En Time efter deres Ankomst kom Senja ind. Han forsikrede om Kongens Maade, ja at Euphron Milde igien faae sin tabte Værdighed og Anseelse, naar han kun vilde overtale sin Dotter til at elske Kongen. Hvad er Ære? Hvad er Anseelse? brød Euphron ud: Dyd, god Samvittighed, er alt. Jeg opføde Kongen for at udøve Laster? jeg styrke ham i Udyd? Men! det gjør Euphron aldrig. Din Skiæbne

beklager jeg, sagde da Senja; men du

volder den selv ved dit ubøvelige Sind, hvis Tapperhed vist nu ogsaa vil blive sat paa Prøve. Man forglemte ey at afmale Euphron Forhold for Kongen med sorteste Farver; men dog kunde man ey formaae ham til nogen udmærket

37

Haardhed. Xanti, en nedrig Slave af Cosron, som og havde krøbet for Euphron, men aldrig bleven værdiget hans Agt, og som da var Ober-Kiøgemester, blev derpaa sendt til ham, for ved Trusler at overtale ham, Trusler, der dog kun vare paa Skrømt; et Middel, som Kongen selv havde opfundet, Det første Xanti nærmede sig, sagde han med en ynkelig Stemme: Din Skiæbne gaaer mig til Hierte, elendige Euphron! Ved disse Ord slog Euphron Øynene op, og svarede: Du er selv elendig; heel vel erindrer jeg den Tid, da du krøb for mig, og nu kryber du for den store Drungar. Du maa hade ung saa meget du vil, blev Xanti ved, jeg skal

dog ikke aflade at elske dig. Men hvor smerter din Skiæbne mig! Jeg hørte Kongen selv sige: Vil Euphron ey med det Gode, han skal da tvinges med det Onde; her ere Bøddeler, Pinebænker nok, i mit Land. Men som Euphron taug, saae Xanti stivt paa ham, og sagde end videre: Jeg at see den dydige Euphron paa Pinebænken! min Siæl gyser herved; Han maaskee slæbes til Retterstædet! Ugierne siger jeg det; men jeg maa redde min Ven og Kongens Ære; Det staaer alene til ham selv, at befordre egen og Dotters Lyksa-

38

lighed. Euphron stod op, og vendte ham Ryggen. Da udbred Xanti hæstigen: Ulyksalige! døv og blind ved din Ulykke, kiend nu Vidden af den: Din Hustrue, din Angelica, hun elsket af dig med saa megen Ømhed, hun vil blive Offeret for din Halstarrighed, for din Dotters Ære. Det er besluttet, ifald du vedbliver at vegre dig, at give hende Soldaterne til Priis. Angelica falmede, en kold Gysen løb over hende, hun skiælvede, faldt ned af Stolen, og daanede. Euphron løb til, og tog hende i sine Arme, ømt trykte han hende op til sit Bryst, og sagde: Xanti! skaf noget Vand, om du er Ven, Men Xanti stod og mættede sine grumme Øyne med dette Syn; Med en Hofmands Kulde og Spot sagde han: Er du nu saa øm Euphron, hvorledes vil du da blive, naar du seer Angelica iblant Soldaterne? Euphron løftede sine Øyne til Himlen, og sagde: Xanti er og din Skabning,

Diævlene ere og skabte af dig. En billig Forbittrelse lokkede disse Ord af hans Mund. Aldrig viiste han mindste Utaalmodighed ved hvad ham selv vederfoer; men her lidde hans elskeligste Angelica. I Mangel af reent Vand greb Euphron til noget skident, som de havde toet sig i,

39

og stod i en Krog; herved, og ved hans mange Favnetag og bede Kysse, kom Angelica endeligen til sig selv igien. Hun slog Øynene paa Xanti, men vendte dem strax med Foragt fra ham, og sagde: Er den Ublue endnu her? Euphron tog Ham derpaa ved Armen, ledde ham til Døren, og sagde: Den som kan bespotte Ulyksalige i deres Ulykke, er Foragt værd. Xanti gik derpaa ud; thi han følte hos sig selv, hvor ond han end var, at han fortiente at udstedes. Strax gik han til den store Drungar, og fortalte Tildragelsen; men glemte at sige, at han blev viist ud; lagde derimod til, at Euphron græd og vreed sine Hænder, da han hørte, hvorledes man vilde behandle Angelica. Cosrou smilte med en bitter Mine, og sagde: Ak at jeg ikke nød denne Vellyst! nu føler jeg først min Storhed. Denne stolte Mand vilde ey give mig et got Ord, han saae mig an med Foragt; men nu knuser jeg ham. Han stoelte paa, at ingen kunde overbevise ham at have taget Skiænk og Gaver, og meente derfor at have en Ret til at straffe dem, der gjorde saa. Han fandt Fornøjelse i at kaldes retfærdig, i at være ubøiyelig, sin Stivhed kaldte han Ærlighed; men nu skal jeg udrødde hans Navn af Jorden, og træde

40

og herske paa hans Ruiner. Udfaldet blev ni berettet for Kongen, men ey anderledes, end at man havde truet ham med ævig Fængsel; thi videre havde en Kongen befalet at Truslerne maatte gaae; men han havde svaret: Jeg blæser af Fængsel, Død, og Kongen. Man forestilte alting paa saa forhadet en Maade, at Sapor blev meget vred, og udbrød i disse Ord: Jeg skal have Irene, det koste hvad det koste vil; og saa vil jeg sende den gamle Halstarrige til sin Forviisnings Plads igien, og ikke agte ham. I et Raad, som Cosrou derpaa holdt med sine Anhængere, forestilte Senja, at han frygtede for, at man i Utide havde ladet Euphron komme til hove; at man maaskee ey blev saa let af med ham igien; at det dog ey syntes, at man kunde bevæge Kongen til at aflive ham; Kongens Kiærlighed var saa stærk til rene, hvad om han virkeligen ægtede hende? mon hendes Fader da ey kunde naae sin forlorne Magt? hvad om Euphron lod sig overtale? Derfor er hans Traadsighed, som han kalder Bestandighed, mig Borgen, svarede Costou; og skulde Kongen ikke formaaes til at dræbe denne stolte Retfærdige, saa har jeg dog havt den Fornøjelse at pine ham, og saa vil det blive mig ligesaa let at sende ham

41

tilbage, som der har været for mig at saae ham hid. Men hos sig selv stolede Cosrou mest paa Gift, som han i al Fald havde bestattet at indgive baade Euphron og Irene.

Adamantus var Ober-Staldmester. Han havde i Euphrons Lykke været en af hans ivrigste Venner, en stærk Tilbeder af Religionen, og blev almindeligen holdt for en Mand, der paa ingen Maade kunde bøyes fra det, som han ansaae for ret. Vel omgikkes han nu med Cosrou, vel havde han ved i Tide anbragte Opvartninger og Føyeligheder forsvaret sin Post; og dog i Mængdens Øyne vedligeholdt Navn af en ærlig Mand, ja endog hos Euphron selv Navn af en oprigtig Ven; thi han tænkte, at Adamantus gjorde dette alene, paa det at der dog kunde være een tilbage, som var i Stand til at afværge noget Ondt. Men Cosrou som i høyeste Grad besad den Egenskab at kiende Mennesker, og at benytte sig af deres Tilbøyeligheder til sine Hensigter, havde længe siden indseet, at den fineste egen Fordeel og Herskesyge laae skiult under hans Opførsel. Men han var alt for snedig til at tage Masqven af ham, da han vel vidste, at intet kan gjøre Mennesker til mere bittre Fiender af os, end naar man

42

opdager, hvad de med stor Konst holde skiult. Denne Mand besluttede Cosron at betjene sig af, for end mere at pine Euphron, og for, om mueligt, at formaae ham til at begaae noget Nedrigt, hvorved han kunde tabe det Almindeliges Høyagtelse, og Carmanerne derved blive Cosrou mere hengivne, naar han herved formindskede det offentlige Had, som han vel vidste at have opvakt imod sig, ved at bortjage en retfærdig Mand fra Hoffet og Regimentets Styrelse. Til den Ende lod han kalde Adamantum til sig, og sagde: Kongen kiender din Ærlighed og Hengivenhed til hans Tieneste. Han kan ikke leve uden Irene; Han er for øm til at beskiæmme hende; Derfor vil han foreene sig ned hende ved et lovligt Ægteskab, og sætte hende ved Siden af sin Dronning, efter saa mange Folks Viis. Men en stolt Mand, hendes Fader, sætter sig herimod, under Paaskud af Anstændighed, Love, Religion; men i Gierningen for at tvinge Kongen til at ægte hende alene, og derved paa nye bemestre sig Regimentet. Skiænk, forlorne Værdighed, Ære, ja Fængsel og Plage, ere forgiæves blevne anvendte for at bevæge ham; thi denne sine Hofmand stoler paa Kongens Elskov, og tænker, naar Irene er alene

43

Dronning, da sikkerst at kunde spille Mester. Gaae derfor, søg ved andre Midler at overtale Ham, Midler, som overlades til din Klogskab og Indsigt; han anseer dig dog som sin Ven, du er det ogsaa for saa vidt, at

din Fromhed ey tillader dig at være nogens Fiende. Udretter du dette, da kan du være vis paa Kongens Maade; Mit Venskab behøver jeg ikke at tale om, thi det, har du længe siden ved din Nidkiærhed for Kongens Tieneste erhvervet dig. Og hermed omfavnede og kyste han ham. Adamantus takkede med faa Ord for den Fortrolighed man vriste til ham, forsikrede at betiene sig af al den Magt, som Venskab gav ham over Euphrins Hierte, til at udrette dette til Kongens og Cosrons Fornøjelse; allerhelst han vel indsaae, at det var Landets Vel, at Euphron ey kom i sin forrige Plads igien, da den nu var saa meget bedre besat; men at det og var til Landets Vel paa den anden Side, at den unge Konge en længere blev standset i sin Elskov, da man ellers maatte frygte for, at saa hæftig Sindslidelse kunde skade den allerbeste Konges Sundhed.

Adamantus begav sig ufortøvet til Euphron. Han bevidnede at tage stor Deel i hans Ulykke, ja udøste mange Taarer; for-

44

sikrede, at han for ingen anden Aarsag blev ved Hoffet, end for at kunne sinde Leylighed til at tiene sin Ven og Fædrenelandet. Derfor kunde han en støde reent for Hovedet den onde Mand, som nu herskede; og derved fik han og mange af hans Anslag at vide. Euphron forsikrede ham om at være overbeviist, at han gjorde alting i en god Hensigt, og at han pinede sin retfærdige Siæl for at tiene Kongen, Fædrenelandet, og sine Venner. Saa vidt gaaer ey min Selvfornægtelse, blev den redelige Euphron ved, saa stort Offer kan jeg ikke gjøre; Vant fra Ungdommen af til at udsige min Meening uden Omsvøb, maae jeg traadse Tyranner og de Onde lige i Øynene. Du gjør ret, svarede Adamantus, jeg vilde gjøre det samme, om det ikke var got, at der var een ærlig Mand tilbage ved Hoffet, for dog at afværge noget Ont. Imidlertid er jeg dog meget bekymret for din Tilstand; thi jeg har nu, deels ved at tale med Cosron deels med Senja, opdaget det forfærdeligste Anlæg imod dig. Mon de kan tilføye mig mere Ont, end de allerede have gjort, og truet at gjøre imod mig? spurgte Euphron Adamantus anstilte sig uvidende om, hvad de havde truet med. Euphron fortalte deres

45

Truseler. Ja! de Værdigheder, de Rigdomme, de have tilbudet dig, komme overeens med det Anlæg, som de nu have fore. De ville sprede ud, at du haver givet dit Samtykke til Kongens Giftermaal og herved betage dig Berømmelsen af din Bestandighed og Dyd, og gjøre dig udydig i Folkets Tanker; og for at bestyrke det herudi, ville de formaae Kongen til at give dig anseelige Gaver af Gods og Eyendomme, at lade sætte dit Billede øverst i Velgiørernes Sal, at fastsætte en anseelig aarlig Udkomme for din Kone efter din Død, at erklære dig til Hertug af Masandran, og at tvinge til at ægte Kongen. Og paa det at du ved din Opførsel og ved dit Ansigt ey skal tilintetgiøre Rygtet, saa ville de holde dig indsluttet i dette Kammer, under Paaskud, at du er syg, og — jeg skiælver ved at sige det — her lagde han begge sine Hænder i Euphrons Hænder — med Gift ville de tage dig af Dage. Saa ville de handle med mig beste Ven, og Døden skal blive hans Belønning! Nu vente Euphron sig hastig: For Døden gruer mig ikke, sagde han; men at skille mig ved mit gode Navn og Rygte, ved Folkets Tillid, ved de Godes Høyagtelse! hvad er herved at gjøre, kiære Adamantus? -- Flye! da

46

redder du Rygte og Liv.— Da dræber jeg Rygte og Liv. — Du undgaaer dine Fienders Hænder. — Men falder for min egen Samvittighed. — Man er skyldig at redde sit Liv, faa længe man kan. — En med Ærens Forliis; da vilde jeg jo give Kone og Dotters Dyd Fiender til Priis; da maatte jo enhver kalde mig den svage Euphron, af Frygt for Døden bortkaste sin Ære?— Giv da efter, bifald Kongens Giftermaal, forhindre, at en hæftig og retmæssig Elskov ey skal vanslægte til en voldsom og uretmæssig. — Kan mit Bifald gjøre det til Ret, som dog er Uret? og hvor blev da min Ære? — Den gaaer jo dog forloren; du bliver jo dog skyldig i Folkets Tanker. — Men uskyldig i egne. Ney! Adamante, ney! Æren, den sande Ære, bestaaer ey i Bifald, men i Samvittighedens Vidnesbyrd. Dyden er elskværdig ved sig selv, ey ved dens Skin og Ære. Ikke har jeg foragtet Ære, ikke mine Landsmænds Høyagtelse, saa længe den af sig selv har fulgt mine Gierninger; Men det er ikke ved deres Bifald at jeg skal bestaae paa hin store Domsdag, naar alles Gierninger skulle blive aabenbare; Vee mig, om mit eget Hierte da fordømmer mig! Og skal jeg tabe mine Landsmænds Høyagtelse, da vil jeg hel-

47

ler uskyldig end skyldig tabe den. — Jeg beundrer din høye Siæl, sagde Adamantus; men der er endnu een Maade, hvorved du kan bevare dine Landsmænds Høyagtelse, redde dit Liv og din Anseelse, og vogte din Dotters Ære, i det mindste frie hende fra Voldtægt. — Siig mig den hastig; thi der er næsten intet, som jeg jo gjør, for at redde hende fra det sidste. — Giv hemmelig dit Samtykke til Irenes Giftermaal, men paa Vilkaar, at det altid skal holdes dulgt; vend tilbage til din Hytte, og vær vis paa, at Irene snart skal vende Kongens Hierte, den Ugudelige blive afskaffet, den Retfærdige igien indsat, og Landet komme i sin gamle Flor. Længe saae Euphron ham ubevægelig an med stive Øyne; Endeligen vendte han sig, og sagde: Saa er da Adamantus ey heller min Ven, fordærver ved Cosrous Omgang! Han gik ind i næste Kammer, og lukte Døren i Laas for sig.

Udi næste Raadsforsamling hos Kongen reyste Phocas sig, en Mand, til hvilken Almuens Tarv var overladt, en sagtom og from Mand, men som i mange Ting havde været af andre Grundsætninger end Euphron, iblandt andet troet, at det var tienligt for Sta-

48

ten, at Bønderne bleve i den Tilstand, og den Undergivenhed mod deres Herskaber som de da befunde sig udi, og at man ey kunde forandre det, uden at ryste Statens Grundpillere; Da Euphron derimod vilde, at man efterhaanden skulde forandre det, men overlade Tingens fuldkomne Iværksættelse til Kongens myndige Aar. Og af denne Aarfag var Phocas vedblevet sit Æmbede, saasom man holdt ham for Euphrons Fiende; da han dog var intet mindre, men ærlig, aabenhjertet og sine Grundsætninger troe. Phocas taledes saaledes: Ofte have jeg og Euphron været paa dette Stæd af ulige Tanker; Adskilligheden af vore Meninger er undertiden bleven udtrykt noget hæstig; jeg gav ikke alle hans Sætninger Bifald. Indtaget af Menneskernes Lighed, af Frihed, syntes han mig undertiden at fornærme Eyendomsretten, at forringe den Forskiæl, som bør være imellem Stænder. Imidlertid har dog dette ikke svækket vor indbyrdes Høyagtelse for hinanden; da vi begge, hvorvel paa ulige Veye, sigtede til Statens Beste. Vel beklagede jeg, at saadan Mand skulde afsættes, og ey lønnes saaledes, som hans Redelighed havde fortjent; men dog taug jeg. Da en Fremmed, en Manfurer, blev ophøyet til

49

Den øverste Værdighed, beklagede jeg, at ingen Carmaner skulde hertil findes beqvem; dog beklagede jeg det for mig alene. Mange Indfødde bleve derpaa afsatte nogle forviiste, og Mansurer tildeels igien indsatte. Endnu tang jeg; thi jeg vilde først see, om Staten blev herefter bedre eller slettere forvaltet end førhen. Men nu, da vore Love, vore Skikke, vor Religion, skal sættes til Side; ved et uhørt Exempel i Carmanien vor Konge tage en anden Hustrue, imedens den forrige endnu lever, og deruden ar forskyde den første, (og ved hvad Magt kan en Uskyldig forskydes?) hvo kan da tie? Vore Love raabe, Religionen skriger i vore Øren, Folket er oprørt, paa Gader, paa Stræder, paa Torve, mumles herom; og vi skulde tre? dine troe Tienere skulde tie? Du vilde siden kalde os utroe, o Konge! for sildig vilde du beklage, naar — jeg gyser ved at sige det— naar Folket vilde ansee sig løst fra sine Pligter, siden der saae, at Kongen mente ingen at have. Det er kun et politisk Foregivende, at Kongen, at Raadet, at Folkets Udsendte, siges at regiere. Det er dog Folket, Mængden, som regierer; Det lyder, saa længe de andre regiere vel, taalelig, ikke alt for ilde; Det taaler meget, saare meget, men ikke

50

alt; Hvad formaae een, saa, imod alle? Guds Throne er ubevægelig, eene ubevægelig; alle Kongers, alle Raadsherrers, al Adels, bevægelig, foranderlig; Om ikke andet, saa døde de tilsidst; deres Grundsætninger nedstige med dem i Graven, de døde med dem; Andre opvoxe for ogsaa at døe; Og da dømmes de af Folket, af Rygter, af Eftertiden, af Historien; og vee dem! naar de skulle stilles for Guds Dom, om de da ey forud have dømt sig selv. Derfor, o Konge! skiælv nu for dig selv, frygt nu for dit Rygte; saa vil du ey have nødig siden at frygte for det. Men hvad skal jeg sige om dette Underlige, at man paa samme Tid, da man søger at lede Dotteren til Kongens Seng, ja da man endog taler om at ophøye hende paa Thronen, da, just da, forfølger Faderen, sætter ham af, forviser ham, kalder ham igien til Hove, dog uden at sætte ham ind igien, lukker ham inde, gjør Nar af Ham; lover ham prægtige Ting, og tillige truer ham med Døden, med Pinebænk, med Skiændsel, og hans Hustrue med Vanære? Man mener at gjøre dette fordulgt; du veed det maaskee ey altsammen, o Konge; men Sandheden trænger igiennem Veggene, og viser sig for Folket, alene ikke for dig, o Sapor.

51

Hvortil mon man sigte ved saadanne Modsigelser? Herved lurer man paa den Retfærdige, herved vil man besnære ham, bringe ham til at forløbe sig, og derved føre Blodskyld over dig og dit Huus. Ikke lovte du Euphron dette, da du sad paa hans Knæe, og han faderligen tog dig i sine Arme. Men maaskee lovte du det, da din Faders sidste Haandskrift blev høytideligen forbrændt paa dette ærværdige Stæd, og Statens sidste Gield afbetalt, altsammen ved Euphron Forsynlighed, ved hans gode Bestyrelse af Skatkammeret? Maaskee saadan Medfart laae fordulgt under disse Ord, hvormed du udbrød, efterat Senja havde ved et uopløseligt Baand foreenet dig med Katun: Nu kan jeg nyde Elskov, uden at fornærme mit Folk; og derfor maae jeg takke Euphron, som mere saae paa mit og Folkets Beste, end paa egen Høyhed og Families Velfærd. De skarpeste Undersøgelser have en formaaet at opdage, at Euphron haver forvandsiket een Skilling af Statens Penge; han er gaaet fattigere bort, end han kom hid; og lad den træde op, som kan sige, at han ved Pragt eller Overdaad har sat Sit til. Hans Løn var

jo ringere end alle andre Ministres; Selv forlangede han aldrig, at den skulde forhøyes;

52

selv bestemte han den, paa det at Statens Gield des bedre kunde betales. Og at de Undersøgelser, som

giordes om hans Forhold, vare skarpe og rigtige, derpaa kan ikke tvivles; Du gjorde dem jo selv Cosrou! — Cosron blegnede — Vel veed jeg, at Avind sagde, at Euphron havde opført sig saaledes af Æresyge, af Hovmod; Lad andre handle ligesaa af samme Grunde. Mon Euphron have fortient saadan Behandling, fordi han haver oplært dig i Dyden? Gaae ind i dit eget Hierte, randsag det, og find, om du kan, at han har talt for sig selv, for Sine; om han har beført nogen Uskyldig; om Han har raadet til nogen Voldsomhed; om han har afmalet din Dronning ilde for dig; Og hvis ikke, saa gjør din Pligt, saa gror Ret, opfyld dit Folkes Ønsker: Kald Euphron tilbage, skiænk ham din gamle Fortrolighed, glem hans Dotter, Her blev Kongen rød som Blod, da han forhen havde hørt ham med megen Opmærksomhed, ja undertiden med Taare i Øynene — elsk din Dronning, og stil dig ved de onde Raadgivere. — Hvilke ere de? faldt den store Drungar ham ind i Talen. — Du, og dine Lige, svarede han. — Taaler Kongen, at Hans Valg, ar hans Embedsmand, saaledes

53

forhaanes i hans Nærværelse? af den, som byder ham at glemme Irene? Og dette Navn

udfagde Cosrou med saadan Ømhed, med saadan Kiælenhed, at det trængte lige til Hiertet. Gaae fra mine Øyne! sagde Kongen med en rasende Vrede, og kom aldrig mere Her! Phocas gik, med vaade Øyne, men sagde, førend han gik: Nu er Kongen forloren, siden han ey er i Stand til at imodtage Raad; Det arme Land! den arme Konge! Intet uden Himlen formaaer at redde dem.

Cosrou var ey nøyet med, at Phocas var bleven udviist af Randet; han formaaede Kongen til at befale ham at rømme Staden samme Dag, og Riget inden tre Dage. Nu var Kongen næsten ude af sig selv; Uden Irene kunde han ikke leve; at voldtage hende, dertil var han dog for øm; den Sæd af Dyd, som Euphron havde nedlagt i hans Bryst, spirede dog endnu noget der. I denne Beængstelse lod han bekiendtgjøre ved sit Hof, at han forskiød Katun, og at Irene skulde inden faa Dage blive Dronning. Den første blev det forbudet at gaae ud af sit Kammer; og man taledede om at sende hende til sit Land igien. Vel haabede Sapor ikke ved denne Høyhed at bevæge Euphrons Hierte; men han

54

tænkte dog, at den skiønne Irene skulde herved

selv lade sig overtale, og maaske formaae sin Fader til i det mindste ikke at være herimod, og derved denne hendes Scrupel hæves. Men førend han søgte at overtale Irene til dette Skridt, sendte han Senja til

Euphron, for at give ham tilkiende, at han vilde give sin Haand og Krone til Irene, og at han dog ikke maatte være herimod, thi saa vilde hun af dotterlig Lydighed ey heller samtykke. Men alle Senja's Forestillinger vare forgiæves, endskiønt Angelica ved de hæfligste Bønner understøttede dem. Euphron blev stivt ved den Mening, at en god Mand bør af al Magt afværge Laster, og ikke ved sit Bifald, eller Stiltienhed engang, give dem en vis Art af Høytidelighed.

Nu begyndte Cosron at frygte noget for Følgerne af det han havde ladet Euphron komme saa nær Kongen igien. Hvad om Sapor fik i Sinde selv at besøge ham? Hans Gift syntes ham nu kun et svagt Middel; hvad om det ikke blev ret anbragt? om kun den ene blev dræbt? om ingen? Derover fattede han det Forsæt, at saae rene og Euphron af Veyen paa en anden Maade. De Onde ere vel snedige, men deres Ondskab forblinder

55

dem undertiden; De ere derfor ustadige, og snart lader Herskesyge, snart Hævn, snart Frygt, dem betræde forskiællige Veye. Nu lod Cosrou ved sine Anhængere udsprede, at om Irene, forført ved Euphron, hvis Halstarrighed var bekiendt, en vilde beqvemme sig, saa havde Kongen bestukket at voldtage hende. Og dette Rygte blev i saadan Hast udbredt, at Nuschirvan fandt sig forbunden til at mælde det for sin Ven. Han blev uden Ophold indladt; thi man sluttede sig til i hvad Ærinde han kom.

Da Euphrons Ubøyelighed blev Sapor tilkiendegivet, greb han til det sidste Middel, nemlig, at formaae Irene til at overtale ham. Til den Ende gik han ind i hendes Kammer, og nedkastede sig for hendes Fødder; Men Irene reyste ham op igien, og sagde ey at ville svare, førend han satte sig hos hende. Han begyndte da saaledes: Dejligste Irene! en Konge lægger sine Kroner og sine Riger for dine Fødder; uden dig kan han ey være lykkelig. Vel kunde han befale; men din Person er ham ey nok, han maae have dit Hierte. Fra Ungdommen af haver han elsket dig, han havde og eyet dig, hvis ey den onde Mand — Tael med Ærbodighed om min Fader. — Nu

56

vel, han er din Fader, desværre! Sæt engang, at han er død, hvad hindrer dig da at bortskiænke dit Hierte? — Han lever. — Men han hindrer din Lykke. — Han vil min Lykke. — Dog elsker du mig. — Katun lever. — ■ Jeg har forskudt hende. — Det er Uret. — I Mansuren, i Japan, i China, i Persien, er det Ret. — Men her er det Uret. — Hvad som er Ret et Stæd, er overalt Ret; og hvo siger, at det her er Uret? — Euphron siger det. —

Han kan vel seyle. — Han er din, og min, og Rigets Fader. — Men om Irene sagde, at det var Ret, om hendes søde Mund gav mig Bifald. — Jeg er oplært af Euphron. — Din Mund siger ney, men dine Øyne ja; Guddommelige Irene! overtal din Fader, gjør mig lykkelig; uden dig kan jeg ikke leve. Og hermed trykte han hende hæslig til sig, og snappede et Kys af hendes Mund. Irene skiød ham fra sig, og sagde: Jeg er ingen Slavinde. — Og jeg er Konge, svarede han hastig. — Og jeg Jomfrue, og en Ulyksaligs Dotter. — En Ulyksaligs Dotter? — Ja, en Ulyksaligs Dotter! ved dig ulyksalig! Irenes Fader ulyksalig! — Her græd Sapor: Det staaer til ham at blive frie, riig, mægtig, at naae sin forrige Værdighed, at vinde tilbage min Fortrolighed;

57

Irene er Prisen.— Irene er ikke tilfals uden for Elskov. — Jeg elsker Irene; siig Irene, siig kun, at du elsker mig, og vi ere alle lykkelige. — Kan nogen være lykkelig uden Dyden? — Men om Euphron bød dig at elske mig? — Ja, om Euphron bød! — Overtal ham, lad ham kun ikke være imod; ingen offentlig Tilstaaelse forlanger jeg; lad ham en være ved Bryllupet, lad ham dog give Angelica Forlov at bivaane det. — Euphron gjør ingen Uret. — Stor Uret, at elske! Men om Irene talte til ham. — Det gjør jeg ikke. — Euphrons Liv skal det giælde; enten Irene min, eller Euphron døe. — Med bevægelige Øyne saae Irene paa ham, og sagde: Nu viser Kongen sig, den ømme Elsker er borte. — Han kommer strax igien, naar Irene vil. Nu fattede Sapor sig, og sagde: Hæftigheden af min Lidenskab forførte mig; forlad o Skiønneste! nu udbrød den kun med Ord, men jeg kan ikke love for Gierning, om jeg drives til det yderste. Og her skiælvede Kongens Knæe, han sank afmægtig paa en Sofa. Irene maatte, hvor nødig hun vilde, kalde paa Hielp. I føye Tid kom Kongen sig, han blev baaren bort, trykte ved Afskeden Irenes Haand, og sagde: Irene lover jo at blive

58

min? Jeg lover intet, svarede hun ærbart, men jeg vil gierne redde min Fader; og Undseelse bedækkede hendes Ansigt. Kongen kyste hendes Haand, førend hun kunde hindre det, og Haab lyste af hans Øyne.

Ufortøvet begav Irene sig til sin Fader. Hun fandt denne ærværdige Gamle med Bibelen opslaget for sig. Nu staaer det i min Faders Haand, sagde den bedrøvede Skiønne, i det hun kastede sig for hans Fødder, lagde sit Hoved i hans Skiød, og vædede hans Hænder med sine Taare, at redde sit, at redde sin Dotters, Liv. Naturen gjorde sin Virkning; han reyste hende op, satte hende paa sit Skiød, kyste hende, og sagde: Dit Liv? jeg giver gierne mit hen for dit.— Ney, mit hænger af dit, sagde hun, og snoede sine Hænder kiælent om hans Hals. Kongen — Hvad han? — truer at skille dig ved Livet; og saa maae jeg Døe. — Kiære Dotter, fat dig! Tiden vil snart gjøre, hvad Kongen truer at gjøre nogle Øyeblik før. — Min Fader, min kiære Fader, døe en voldsom Død! Og her brast hun ud i en Taareflod. Min Dotter, du igiennemborer mit Hierte; for min egen Død er jeg ikke bange, men du blive ulyksalig! hvad skal jeg gjøre for at afværge dette? Vil

59

Kongen, at jeg skal forlade mit Fædrendeland; vil han, at jeg skal bede ham om Livet; vel an, jeg vil gjøre det, for at stille dig tilfreds; endog om han begiærte, at jeg skulde besøge den store Drungar, det vilde koste dette Hierte meget, men at see Irene fornøyet — Ney, det er intet saadant. (Hun lagde sin Kind kiælen op til hans Kind, vendte Hovedet bort, slog Øynene ned, og var rød som Blod, hendes Legem rystede:) Jeg tør ikke sige det, jeg kan ikke sige det; der er med Euphron jeg taler.— Men Euphron er din Fader, en øm Fader. — Ja han er øm, men hans Øyne taale ingen Uret. — Kongen vil vel ikke, at jeg skal samtykke i dit Giftermaal med ham? — Irene taug, og klyngede sig fast op til ham. — Nu reyste Euphron sig, og satte hende ned paa Gulvet. Med en høy, med en øm, og med en rolig Stemme, og Gebærder som svarede dertil, sagde han: Vel ventede jeg ikke, at min Dotter skulde have bragt mig saadant Budskab; thi nok havde jeg mærket, at hendes Hierte var for Sapor, endskiønt hendes Forstand var for Dyden, men dog havde jeg altid ventet, at Forstand, Dyd, og Euphron, skulde have vundet; men nu mærker jeg, at Frygt for mit Liv haver udvirket, at

60

Hiertet har vundet. See kun paa mig, min Dotter! det er ingen Last at have en Tilbøyelighed, men det er Seyer at overvinde den.— Jeg vil gjøre alt, hvad min Fader befaler. — Du maae gjøre det, fordi det er Pligt. — Min Fader kan aldrig befale andet, end hvad der er ret; Kunde jeg kun herefter udstaae hans Aafyn.— Du har intet at skamme dig ved; Elskov er naturlig, Sapor er ung, elskværdig; thi jeg er vis paa, at Kronens Glands ey har blindet Euphron Dotter. Et Øyeblik at tænke ikke gandske anstændig, udflettes lictteligen ved at handle ret. Offentlig eller hemmelig, aabenbare eller taus, at samtykke din Forbindelse med Kongen, er Uret, er imod Landets Vel, imod hans Ære, imod dit eget Beste, og imod min Velfærd; thi vi leve ey for denne Verden alene, for den tilkommende leve vi, denne er Indgangen til hin. Her, her, min Dotter, og med det samme lagde han Haanden paa Bibelen, er vort Haab, vor Trøst, vort Alt, vor Regel, vor Lov. Job leed, han leed taalmodig, han leed langt mere end vi; hans egen Hustrue spottede ham, min trøster mig; han blev barnløs, endnu har jeg min Dotter, min Irene; hans Venner lode haant over ham

61

Nuschirvan elsker mig; han var syg, jeg er frisk; Velfærd, Ære, Anseelse, Høyhed ere borte, Liv staaer, i Fare;

Smaating! De fleste af disse føre vi ey ind med os i Verden, det sidste forgaaer daglig. Nu min Dotter! der er intet tilovers uden at flye; Nuschirvan har lovet at følge dig, han kommer til dig i Aften. Dersom du ikke flyer, hvo vil da sætte Grændser for Kongens opbragte Lidenskab? Du nægter at ægte ham, det lover du mig jo; thi det er Synd. — Det lover jeg. — Og dog vil han nyde dig; han slæber dig da enten med Magt til Brudeskamlen, eller og voldtager han dig. Voldtægt er vel ikke Synd paa den Lidendes Side; men den er dog Skam, og kan ved Vanen blive til Synd.— Men flyer jeg, da mister min Fader vist sit Liv. — Hvad da? inden føye Tid samles vi igien, da kunne vi uden Undseelse see paa hinanden; men hvad vilde vel Saptors Dronning sige da til mig i Himlen? — Hun vilde ey komme i Himlen; Men hvor er dog Dyden undertiden haard! — Des herligere dens: Belønning, Slutningen af den er altid behagelig. Nu traadde Angelica ind, hun mængede sine Taare med deres. Euphron græd af Glæde, øver at have født en dydig Dotter; Glæde og

62

Sorg komme vexelviis Irenes Taare til at flyde; men Sorgen fast alene gjorde, at Angelicæ Taare runde. Hun begræd sin Mands Død, sin Dotters Tab, da hun ventede aldrig at see hende mere. Da Irene gik, rakte Euphron hende Haanden, og sagde: Himlen ledsage dig! den bestyre dine Fied! sørg ikke for mig, jeg er under Himlens Varetægt; bed for dine Forældre. Irene svarede med nogle Taare: Jeg skal aldrig glemme, at Euphron er min Fader, og for hans Skyld haaber jeg Himlens Beskyttelse. Angelica hang over hendes Skuldre, saa længe som hun kunde, indtil Vagten forbød det, og fulgte hende siden længe med Øynene, dog uden at tale eet Ord. Den heele Vagt sagde til Euphron: De have Deres Frihed, min Herre, for os, thi vi kunne ey taale at see en Retfærdig lide; at vi forbede deres Kone at gaae længere, var af Ømhed. Euphron svarede: Bliver Kongen troe, gjører hvad eders Herre befaler. Capitainen sagde: O den fortreffelige Mand! gid jeg var i hans Stæd!

Paa bestemte Tid kom Nuschirvan til Irene. De ginge ned af en forborgene Trappe, uden at tale eet Ord, og satte sig i en lukt Vogn med sex Heste for. Ved at trine i

63

den sukkede Irene, og sagde: O min Fader! Cosrou havde selv uformærkt underhaanden giort saadanne Anstalter, at deres Flugt blev let og befordret. Han underholdt og Kongen om Morgenen med saadanne Ting, at han først efter 14 Timers Forløb fik Irenes Flugt at vide. Intet kan lignedes ved den Tilstand, hvorudi han befandt sig: Han truede, han stampede, han sprang op, han skar Tænder, han bød Himmel og Jord op til Hævn; nu vilde han lade Katun hugge i Stykker, hun havde befordret dette; nu holdt han sig til alle Mennesiker; han vilde selv efter hende, men hvorhen? nu randt ham i Sinde, at han havde sendt Irene til Euphron, den gamle Skiælm havde raadet hende hertil.

blev da sendt til ham, for at høre, hvad han sagde. Euphron, altid lige høy, altid uden Forbeholdenhed, sagde strax, at Han havde raadet hende til at flye, for at undgaae Synd og Skam. Strax blev han dømt til Døde; Kongen dømte ham selv, og Cosron styrkede ham i, at Henrettelsen skulde ufortøvet gaae for sig. Ingen af Herrerne i det heele Raad satte sig herimod; hvorvel nogle gave deres Stemmer sagte, eftersom de i deres Hierter vare overbeviiste om Uretfærdighe-

64

den af denne Dom; Men Frygt for at tabe Yndest virkede mere paa dem, end Samvittighed. Cofrou som ikke aldeles troede den Carmanske Vagt, lod den afløse ved saa mange Mansurer, som han havde, som dog ikkun beløbe sig til storken. Strax blev Euphron udført; han gik imellem sine Vogtere som deres Herre, med samme Aasyn, som Han pleyede at gaae til Raadsforsamlingen. En utallig Skare af Folk fulgte ham efter i en dyb og skrækkende Taushed. Trende Regimenter Fodfolk sloge en Kreds om Retterstædet. Da Euphron gik dem forbi, tog han sin Hue af, hilsede med en venlig Mine, og raabte: Beder for Kongen og Fædernelandet. Nu gik han med mandige, visse og jævne. Skridt op af Trappen. Krigsmandene begyndte at mumle, et Raab hørtes af alle paa eengang: Euphron, vor Fader, dør! Nu var Euphron oppe; Bøddelen kastede sig ned for ham, og bad om Forladelse. Du gjør kun din Pligt, min Ven, sagde Euphron. Hastig reiste Bøddelen sig, tog Sværdet, og kastede det ned af Retterstædet, raabende: Mine Hænder skulle ey besudle sig med denne Retfærdiges Blod. I Øyeblikket blev et forfærdeligt Skrig: Skarpretteren er retfærdigere

65

end Kongen og Raadet; Forbandet være Cosrou og alle Mansurer! Bort med den bløde Sapor Længe leve Euphron vor Konge! Forgiæves slog Euphron til Lyd med Haanden, og formanede til Hengivenhed i Kongens Villie. Ingen faae eller hørte ham. Mængden rusede op af Trappen; Han blev baaret paa Hænderne imellem tusinde Frydekrig: Længe leve Euphron vor Konge! Nu vaagner Carmaniens Lykke! og det lige til Slottet. Forgiæves bad han, skreg, vred Hænder, dreyede Legemet, græd; alle vare døde for hans Formaning. Dog fik han endeligen nogle af de fornemste Krigsmand overtalte til at begive sig til Slottet, for at benytte Kongens Person imod den rasende Almue. Nogle af denne sidste reve imidlertid Retterstæder ned, saa at ikke en Pind blev til overs; andre løbe med Fakler til Costous Pallads, for at brænde det, og myrde ham; men

nogle klogere iblant dem finge dog det første afværger. Efter Cosrou ledte man allevegne, men forgiæves, indtil nogle, som vare komne ind i Viinkielderen for at prøve Vinen, droge ham ud af et ledigt Viinfad, og med mange Sting toge Livet af ham, hvor meget, han end bad for sig, tilstod selv,. at han havde

66

været en Forræder, og lovede at forlade Carmanien, og aldrig mere at komme did. For Resten rørte den opbrugte Almue intet i Costous Pallads, og forhaanede ey hans Hustrue og Børn; ædelmodigere i sin mest rasende Iver, end den kolde Hofmand i sit krybende Hyklerie. Nu var Euphron paa Slottet, betynget med Krandsen, som det af Henrykkelse glade Folk havde kastet paa ham, overvældet med Velsignelser, som de længere bortstaaende havde tildeelt ham; Ja mange, som for Glæde ey kunde tale, kastede med Hænderne Kys til ham, og smaa Børn, baarne paa Armene, lallede hans Navn ud. Indbaaret paa Slottet, og med Magt sat paa den Kongelige Throne, bad Euphron Folket om at unde sig nogen Roe, da baade hans Sind og Legeme, rystet ved saa mange Afvexlinger, behøvede den. Folket adlydede, men raabte, da det gik bort: Du skal ey undgaae at være vor Konge. Derefter holdt det sig gandske stille, og var Aftenen og paafølgende Nat saa rolig, som intet havde tildraget sig. Saasnart Euphron befandt sig alene, begav han sig til det Gemak, hvor han vidste, at Kongen opholdt sig. Underveys mødte ham Angelica; Hun faldt om hans Hals, græd, og sagde: Himlen be-

67

skytter dog Uskyldigheden; Nu fik du Hævn over Cosrou; Nu maae Sapor tigge sit Liv af dig, og hans Throne er din, om du vil; Jeg har sendt Bud efter Irene, for at komme og tage Slottet i Besiddelse, og beskiæmme Sapor og hendes Fiender, som hun nu kan give Love. Irene skal vende til vor Hytte, sagde Euphron og ingen Forargelse give her; Sapor er og bliver din og min Konge, og vi hans Undersaatter. Paa en uventet Maade, en Maade, som jeg ikke ønskede, har Himlen skiænket mig Livet; Men man bør i Stilhed tilbede Forsynets Dybheder. Arme Cosrou beklager jeg; Gid hans sidste Sukke maae have skaffet ham Naade hos Gud! Nu gaaer jeg hen for at befæste Sapor paa Thronen. Vil du da ey være Konge? skreg Angelica, skal din Dyd blive ubelønnet? Hvad Ret have vi til Riget? svarede Eu« HhvøN; Gamle Kongers Blod rinder i Sapor Aarer; Fred med Verden, med sin Samvittighed, med sig selv, med Gud, er Dydens Belønning, og den kiender ingen anden. Men ophold mig en længer. Og hermed unddrog han sig hendes Arme. Da han traadde ind i Kongens Gemak, kom Sapor ham bævende i Møde, og nedkastede sig for hans

68

Fødder, og sagde: Jeg har fortient Døden; See mit Liv er i dine Hænder; behold Scepteret, som du er værdigere at bære end jeg, og lad mig leve i en Afkrog. Euphron reyste ham strax op, omsavnede og brystede ham i sine Arme, og kunde længe ey tale for Graad. De græde begge. Euphron udstønnede undertiden: Min Konge! og Sapor: Min Fader! Endeligen sagde Euphron: Det smerter mig at have oplevet denne Dag; og om ey min Konges og Fædernelandets Velfærd bevægede mig, saa havde jeg heller ønsket at lade mit hoved for Skarpretterens Sværd.— Her græd Sapor meget. — Du er Konge, og har aldrig afladet at være min Konge. Her vilde en af Officiererne tale; men Euphron sagde med et bydende Ansigt: Tie! I have gjort Sapor Eed, fornyer den til ham og hans retmæssige Afkom. Her sagde Euphron dem Eeden for, og de sagde efter. Men dette Gemak er ikke for Kongen; han begive sig til sine egne, og sætte sig paa Fædres Throne! og I, sagde Euphron til Vagten, bevogter Indgangene vel. Sapor fulgte skiælvende med, deels af Frygt, deels af Undseelse, og deels af en sand Anger og Fortrydelse. Da de nu vare alene, overbeviiste Euphron Sa-

69

por letteligen om sine Forseelser, og de taledede fortroligen sammen, ligesom i gamle Dage. Men hvad der mest glædede Euphron, var, at han fandt Kongen gandske tilbøvelig til at forsone sig med sin Dronning; thi hvad der nu var hændet havde draget Dækket fra Saptors Øyne, og hans Kiærlighed for Irene var forvandlet til Høyagtelse. Euphron førte Kongen ved Haanden til Dronningens Gemak. Ved Indtrædelsen kastede Spot sig ned for hende, og kyste hendes hænder: Dine Rettigheder, din Skiønhed, din Dyd, og mest denne vor Fader, føre mig tilbage til mine Pligter, føre mig tilbage til dig. Katun

reyste ham ikke op, og sagde: Mon og denne Forandring er oprigtig? Kommer en Irene tilbage? Euphron tog Ordet: En god Kone tvivler aldrig om sin Mands Løfter, og er villig at favne ham, naar han vender tilbage. Strax reyste Dronningen Sapor op, omfavnede og kyste ham. Vor Fader, sagde Kongen, har føyet den Anstalt, at hans Dotter er reyst lige til hans Land-Bolig; Saa sørger han for vor Fred. Jeg gjør kun min Skyldighed, svarede Euphron. Nu blev aftalt, at Euphron skulde lade Dagen efter sammenkalde Folket, for at vise det til sine Pligter?

70

Tiligen om Morgenen samlede det sig, og Euphron viiste sig for det paa Altanen over Slots-Porten. Saasnart han lod sig see, raabte Krigshær og Folk eenstemmigen: Længe leve Euphron vor Konge! Knap kunde dette

Bulder stilles ved nogle, som Euphron havde forud talet med, og underrettet om sit Forehavende. Da alting var roligt, sagde Euphron: Ikke er jeg eders Konge, jeg er Undersaat; ikke er jeg fød dertil; ikke vil jeg være det; Sapor er eders Konge. Folket raabte: Sapor er et Rør, han forstaaer ikke at regiere; Ved dig er Carmanien lykkelig; du skal være vor Konge. Men, sagde Euphron jeg kan ikke tilegne mig det, som jeg har ingen Ret til. Folket giver dig Ret, blev raabt. Sapor har ey fortjent at afsættes, svarede han; har han forseet sig i noget, da er det skeet af Ungdom, og ved onde Raadgivere; men det vil aldrig skee mere, hans Opdragelse er eder Borgen derfor, og Cosrou er nu borte. En nye Cosrou kan opstaae, raabtes, og endog din Opdragelse vil da ligesaa lidet virke, som forhen. I have giort Kongen en Eed, sagde nu Euphron og den kunne I ikke bryde, medmindre I have i Sinde at forlade eders Troe, eders Fædres

71

Gud; De, som ville dette, forlange mig nu til Konge. Almuen blev taus. Euphron aabnede Døren fra Altanen til Slottet, og Sapor traadde ind. Da nedlod Euphron sig paa det ene Knæe for ham, og høyt oplæste Eeden; og alt Folket læste den efter. Nu reyste Euphron sig, og sagde: Jeg kiender mine Landsmænd, de ædle Carmaner, igien; Uforanderlige i deres Troskab imod Gud, imod Fædernelandet, imod Kongen og Kongehuset. Nogle faa raabte dog: Du var værdigst at være vor Konge, fordi du en vil være det. Sapor holdt derpaa en kort Tale, hvori han forsikrede at ville regiere efter Landets Love, at ville holde den fastsatte Religion ved Magt, og at ville elske sit Folk; og sluttede med disse Ord: Alt, hvad jeg nu har lovet, vil jeg holde, saa vist som Judi Dag have giort mig til Konge paa nye, saa vist som jeg vil, at Gud skal være mig naadig! Alt Folket gav dette Fryderaab fra sig: Længe leve Kongen, og Euphron vor Fader! Kongen vilde have eftergivet den halve Deel as Skatterne; men Euphron raadede ham derfra, sigende: Nu er det ikke Tid, thi det kunde røbe Svaghed; siden kan det gøres, om Skatkammerets Tilstand tillader det. Sapor faldt selv paa, at de

72

Personer, som nu vare i hans Raad, burde ey være der længere, eftersom de havde misbrugt hans Fortrolighed; at Nuschirvan,

Phocas, og Euphron selv, samt de øvrige bortjagede af Cosrou fortjente det. Euphron gav ham herudi Bifald; men udbad sig tillige, at han selv maatte faae Lov til at vende tilbage til sin Hytte, for at anvende sine faa Leve-Aar til at tænke paa sig selv. Vil vor Fader forlade os, sagde Kongen, saa favne vi de beste Raad, og ere faderløse. Mine Raad, svarede Euphron, skulle altid være tilstæde; jeg haver og forfattet nogle korte Betænkninger, ved hvis Hielp, og Raadførsel af de Viise Mænd i Raadet, Kongen og Folket altid kan blive lykkelig. Hvor meget end baade Kongen og Dronningen bade ham at blive, var han dog ubevægelig; og som intet kunde hielpe, saa vilde Kongen dog endeligen, at han skulde imodtage store Foræringer og Landgods. Euphron svarede: Tarvelighed er neyet med lidet; min ringe Formue er nok for mig og Families Underholdning; Svage Siæle begribe ingen Lykke uden Rigdom; Det jeg ned, vilde tages fra Landets Forsvar, fra Agerdyrkerens Underholdning, fra den flittige Borger; Gud bevare mig fra at reise-

73

bort, betyngtet med Sukke! Saa tænker ingen Minister, sagde Kongen, de kunne aldrig saae Pension stor nok. Derfor ere de og kun Ministrer, svarede Euphron, og ikke Borgere; deres egne, og ey Landets, Tienere. Hvilken Dyd! raabte Kongen, utrolig i vore Tider, og Fabel for Efterkommerne. Ulykkelig! sagde Euphron, naar Uegennyttighed og Ærlighed ansees for ugemeene Dyder; da de dog ere Pligter, som ethvert Menneske bør udøve; De høre endog til gemeene Menneskers Characterer. Men Fasthed i Sindet udi Lykke og Ulykke, Ydmyghed i Medgang, høyt Sind i Modgang, Taalmodighed, ja Glæde i Lidelser, hverken Frygt for eller Længsel efter Døden, Afskye for at synes en anden end man er, uforsagt Mod i Fare, Koldsindighed i uventelige Tilfælde, reen og uhykkelsk Guds frygt, et Sind, som ey lader sig bedaare ved Hoffets skinnende Forfængeligheder, ved dets bedragelige Tillokkelser, ved Hofmænds og Venners Smiger, et Sind, som ey begaaer mindste Uret for Venskab eller Fiendskab, som ved intet lader sig rokke fra sin vel overvejede Mening— see saadanne Egenskaber udgiøre en Helt. Vee det Land, hvor Ærlighed og Uegennyttighed

74

ansees for rare Dyder! og dobbelt vee det, hvor de belees og forhaanes, hvor Snedighed, Underfundighed og Egennytte, ansees med Forundring, roses som Kunstgreb, straffes ikke, ja belønnes! Det er blottet for al Dyd, det hælder til sin Undergang, og det kan ey reddes uden ved en Stars-Rystelse, og Forandring af Regjeringsmaade.

Angelica overhang Euphron med Graad, at han ei skulde forlade Hoffet, og derved udsætte Kongen paa nye at forfalde til Laster; Herved handler du jo mod dine egne Grundregler, at enhver er forbunden til at tiene sit Fæderneland. Jeg tiener det mere ved at gang bort, end ved at blive, sagde Euphron. Dette begriber jeg ikke, var hendes Giensvar. Phocas tog da Ordet: En Mand, som Folket har villet giøre til Konge, og som hans egen Dyd alene har hindret fra at blive det, han er besværlig at see; hans Raad ere Befalinger, og en Konge

tager ikke Befalinger. Dyd, ophøyet over Menneskeligheden, trykker formeget dem, som ey besidde den; de ønske, at den ikke var, og de falde til at nægte den. Fraværende er Euphron Siælen af Raadet ved sit Exempel, ved sit efterladte Skrift, ved de Raad, man jævnlig

75

henter hos ham; Nærværende kunde maaskee Sapor nok engang forgribe sig imod ham, hvor utroligt det end synes. Jeg selv er nu rede at følge alle Euphrons Sætninger; thi i Henseende til Landvæsenet har han endog bragt mig paa sine Tanker, og dette eene vare vi forhen ueenige om. Men hvorfor tager han da ey imod Kongens Gaver? sagde Angelica, hvorfor ville leve i en maadelig Tilstand, naar man kan leve i Overflødighed? hvorfor ikke sørge for sine Børn?— Naar mine Børn leve som jeg, saa leve de fornøiede. Irene er saa gammel, at en Mand bør sørge for hende. — Naar fik en fattig Frøken en Mand? — Bedre at undvære Mand, end faae den, som tager os ikke for vor egen Skyld. Og Cimon er endnu ung; han arbejdede ligesom jeg. Hvad Overflødighed angaaer, da veed du, at jeg aldrig har holdet den for et Gode, eller Armod for et Onde.

Efter dette blev Euphron kun faa Dage ved Hoffet, da reyste han tilligemed sin Hustrue derfra, geleydet af Kongens, af Folkets, Taare, af de Godes, ja af de Ondes, og sine Fienders; Nogle af de sidste græde maaskee derover, at de maatte erkiende ham at være større end de selv, og at de maatte

76

takke Ham for Velfærd, Æmbede; og alt; thi han hævnede sig over ingen, ey engang over Senja. Men deri vare de alle enige, at Carmanien aldrig havde seet, og maaskee ey fik at see, hans Lige. Kongen blev siden ved at regiere vel; bande han og hans Ministrer spurgte sig flittig til Raads hos Euphron, og de tilstode uden Avind og Fortrydelse, at han vidste mere end de. Nuschirvan friede til Irene; Angelica var meget for dette Giftermaal; men Irene underkastede sig sin Faders Villie, og ingen kunde mærke, at hun i sit Hierte bar nogen hemmelig Tilbøielighed

for Nuschirvan. Euphron sagde, at

det var hverken klogt eller anstændigt, at vise Irene igien frem for Hoffet; Det var ey nok at være uskyldig, men man maatte og ansees derfor, og føre sig saaledes op; at ikke mindste Mistanke kunde have Stæd. Vel tilbød Nuschirvan sig at forlade Hoffet, og at leve hos ham i hans Hytte; Men han svarede: Jeg tilstæder ikke, at Kongen og Landet skal miste en troe og duelig Tiener. Endeligen friede

Nabonassar, Phocæ ældste Søn, til

Irene. Han besad et Landgods i Nærværelsen; han elskede Bønderne derpaa, som en Fader sine Børn, og havde givet dem alle de-

77

res Frihed; Desuden var han et smukt ungt Menneske, og havde besluttet at fremdrage sin Tid paa sit Gods; Udi hvilket Forsæt Euphron styrkede ham, sigende, at der ere ingen nyttigere Personer i Landet, end de der boe paa deres Godser, selv see til dem, dyrke dem vel, og elske deres Underhavende; thi de udbrede Lyksalighed rundt om sig i deres Cirkel; Det Land, som haver mange saadanne, er lykosaligt. Angelica var just ey meget for dette Ægteskab; men Irene tog med en beskeden Glæde herimod, glad, fordi det behagede hendes gamle Fader, glad, fordi hun har Høyagtelse for Nabonassars Person.

Euphron levede 25 Aar i denne stille Roe, og saae Riget blomstre ved sine Anslag, opholdte sig midt udi sin Familie, og fornøiede sig med sin Hauge, med Læsning af gode Bøger, og med at opdrage sin eneste Søn, og sine Dotter-Børn. Angelica døde 3 Aar for ham. Han bar hendes Død som en Christen. Og da han nu mærkede, at han skulde forlade dette Timelige, lod, han kalde al sin Slægt til sig. De komme, fulde ned for hans Seng, kyste hans Hænder, vædede dem med sine Taare, og begjærede hans Velsignelse. Efterat de havde faaet den, blev

78

han ved og sagde: Nu far jeg hen med Fred, mine Børn, efterat have baade prøvet Medgang og Modgang i denne Verden. Gud haver skiaenket mig den særdeles Maade, at jeg haver intet at bebreyde mig, intet, som jeg nu vilde have ugiort, eller omgiort; Men derfor er jeg dog ikke retfærdig for ham, thi jeg har intet andet gjort, end hvad jeg burde gjøre. Derfor er min eeneste Tilflugt til Jesu Fortieneste, han som er min Retfærdighed. Lever stedse i hans Troe, paa det at I og kunne døe i den. Flyer store Ting; men stræber stedse efter at gjøre alt mueligt Got i eders Cirkel. Og du min Søn, giv dig ikke i Tieneste ved Hoffet, eller søg Æmbede i Staten, førend efter en nøye Selvprøvelse, om du og finder dig i Stand til at udrette noget Got, og om du taaler at udstaae Had, Foragt, Forfølgelse, Utaknemmelighed, uden derved at overtales til at forlade den rette Vey, og at blive kied af at gjøre Got. Finder du dette, da er du og skyldig til at tiene dit

Fæderneland paa denne store Bane; hvis ikke, da kan du og tiene det paa mindre Baner. Men for alle Ting haver Gud stedse for Øyne, og lader aldrig Livets sidste Øyeblik gaae eder i Glemme; men le-

79

ver saaledes, som I ønske at maatte have levet, naar I skulle gaae ud af Verden, og fordres til Regnskab. Gud unde mig, den Naade at samles med eder alle i det ævige Rige! Herre! jeg bier efter din Salighed. Kom snart, Herre Jesu! og forløse mig! Bliv i mig, at jeg kan blive i dig! Og ved disse Ord foldede han sine Hænder sammen, gjorde en sagte Bevægelse, og døde. Hans Søn, hans Dotter, hendes Mand, og deres Børn, græde meget, men sagte; De takkede Gud, at han saa længe havde ladet dem nyde deres Fader; De ønskede sig denne Christens Død, dog en anderledes, end ved at leve som han. Korteligen: De fulgte Euphrons Formaninger i alle Ting. Kongen og Folket klagede, at de nu vare faderløse; og den første lod ham til Ære, midt paa Torvet, opreyse et prægtigt Marmor-Billede, med denne Paaskrift:

For Euphron,

Landets og Kongens Fader;

Større nær ved end langt borte, Større, end han syntes,

80

Endskiønt han af alle kaldtes Den Store;

Lige stor i Medgang og Modgang; Som aldrig gjorde nogen Uret,

Som aldrig hævnede sig uden ved at gjøre Got; Sit Huses Prydelse, sit Lands Værn, Kongens Lærer og Ven,

Verdens Ære.